

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. האשה שנתערב ולדה בולד כלתה ... חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחי אביו בני הזקנה או חולצין או מייבמין שספק אשת אחיו ואשת בן אחיו...1
- ב. מתו הכשרים התערובות לבני הזקנה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו לבני הכלה אחד חולצין ואחד מייבם.....2
- ג. ואינן נושאין נשים בין כשרות בין פסולות הגדילו התערובות ושחררו זה את זה נושאין נשים ראויות לכהונה.....2
- ד. עשרה אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות ואלו הן חרש שוטה וקטן טומטום ואנדרונינום והעבד והאשה והערל והטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו וכולן משגרין להם לבתיהם חוץ מטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו.....3

דף צט.

א. האשה שנתערב ולדה בולד כלתה ... חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחי אביו בני הזקנה או חולצין או מייבמין שספק אשת אחיו ואשת בן אחיו

האשה¹ שהיה לה בנים ולכלתה בנים, כגון שרה שהיו לה בנים – יצחק ראובן ושמעון, ויצחק נשא את רבקה, ולכלתה רבקה נולדו בנים – לוי ויהודה. ואח"כ ילדו היא וכלתה רבקה כל אחת בן במחבא – יששכר וזבולון, ונתערבו הבנים ולא נודע איזה בן הזקנה שרה ואיזה בן הכלה רבקה, וגדלו התערובות – יששכר וזבולון ונשאו נשים ומתו, בני הכלה רבקה, – לוי ויהודה חולצים לשתיהן – לנשות יששכר וזבולון תחלה ולא מייבמין, שכל אחד משתיהן ספק אם היא אשת אחיו שאולי יששכר הוא בנה של רבקה או שזבולון הוא בנה של רבקה, שהיא מותרת לו. או אם היא אשת אחי אביו שאולי יששכר הוא בנה של שרה ואחיו של יצחק אביהם של לוי ויהודה ואשתו ערוה לו.

ובני הזקנה שרה – ראובן ושמעון אחר חליצת בני הכלה חולצין או מייבמין, שאם היא אשת אחיו שיששכר הוא בן שרה או זבולון בן שרה הרי היא

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעו ה

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

יבמה, ואם היא אשת בן הכלה שיששכר הוא בן רבקה או זבולון בן רבקה הרי היא אשת בן אחיו יצחק בעלה של רבקה, ומותרת לו שכבר נחלצה קודם על ידי אחיו.

ולכך חייבים בני רבקה לחלוץ תחילה, מכיון שאם ייבם אחד מבני שרה תחילה, נניח ראובן ייבם אשת יששכר, שמא יששכר הוא בן רבקה וחיבת יבום מלוי או יהודה, ונמצא מתחתן עם יבמה.

ב. מתו הכשרים התערובות לבני הזקנה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו לבני הכלה אחד חולץ ואחד מייבם

מתו הבנים² הודאין ראובן ושמעון של הזקנה – שרה, ומתו גם לוי ויהודה בני הכלה – רבקה והספיקות יששכר וזבולון קיימין, הספיקות – יששכר וזבולון לנשי בני הזקנה – ראובן ושמעון חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחי אביו מכיון שיששכר יש לו להשוש שמא הוא בן רבקה וא"כ ראובן ושמעון הם אחי אביו יצחק, וכן זבולון, ולנשי בני הכלה – לוי ויהודה אחד מהספיקות – נניח יששכר חולץ לה תחלה, והשני – זבולון, מייבם ממ"נ, אם יששכר שחלץ בן הכלה – רבקה הוא הרי חלץ לאשת אחיו, ואם בן הספק השני – זבולון הוא בן הזקנה שרה מותר לו לישא אשת בן אחיו אחר שנחלצה מיבמה, ואם יששכר שחלץ תחלה הוא בנה של שרה, הרי חלץ לאשת בן אחיו יצחק ולא עשה ולא כלום, ואם זבולון הוא בן רבקה הרי הוא מייבם את אשת אחיו.

דף ע"ט:

ג. ואינן נושאים נשים בין כשרות בין פסולות הגדילין התערובות ושחררו זה את זה נושאים נשים ראיות לכהונה

² שו"ע ונו"כ שם ו

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

נתערב ולד³ של ישראלית⁴ בולד של שפחה, הרי שניהם ספק וכל אחד מהם ספק עבד הוא ואסורין בישראלית, לפיכך כופין בעל השפחה שישחרר את שניהם כדי שיוכלו לישא ישראלית ולא יבטל פריה ורביה. ואם היה הבן ההוא בן הארון של העבד ומת הארון, כשיגדלו ישחררו זה את זה, שהרי אחד הארון ואחד העבד, וכשישחררו זה את זה שניהם מותרין לבא בקהל.

היו התערובות בנות⁵ הרי שתיהן ספק שפחות, והבא על כל אחת מהן והוליד ממנה בן הולד ספק עבד, ואז כופין בעל השפחה לשחרר הולדות שיהו מותרים לבא בקהל ויקימו פריה ורביה, אבל אין כופין לשחרר הספק שפחות, שהרי אין הכפייה אלא משום ביטול פריה ורביה ואשה אינה מצווה על פריה ורביה⁶, מכל מקום אינו יכול להשתעבד בהן כלל מספק דהוי בעל השפחה המוציא, והמוציא מחבירו עליו הראייה דכל אחת תאמר בת חורין אני.

אבל אם היתה התערובות בתו שנתערבה בולד שפחתו הרי יש לו בשתייהן הזכות שיש לאב בבתו ממה נפשך. וכן אם נתערב ולד גויה בולד ישראל מטבילין את שניהם לשם גירות וכל אחד מהם ספק גר.

ד. עשרה אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות ואלו הן חרש

שוטה וקטן טומטום ואנדרוגינוס והעבד והאשה והערל

והטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו וכולן משגרין להם

לבתיהם חוץ מטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו

עשרה⁷ אין חולקין להן מדרבנן תרומה⁸ בבית הגרנות כיון שהוא בפרהסיא אף על פי שהן אוכלין אותה או מאכילין אותה לנשיהם ולעבדיהם כגון ערל וטמא שאין אוכלין אבל מאכילין, ואלו הן:

³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מז ה

⁴ עיין ביאור הגר"א שכתב מקורו ומתני' צ"ט כהנת כו' ולענין נישואין ל"ד כהנת אלא משום שאר מילי דשם.

⁵ שו"ע ונו"כ שם ו

⁶ ב"ש שם ז

⁷ רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה כב

⁸ וה"ה שאר קדשי הגבול שהולקין בפרהסיא אין חולקין לאשה וכן מעשר ראשון אין חולקין לאשה בגורן אם היא לוויה עיין לעיל פ"ו א' לענין אשה וכן מבואר להלן ק' א' גבי מעשר עני ברש"י ושאר ראשונים דאין נותנין לאשה בגורן משום יחוד אך יל"ע דאולי בערל וטמא ל"ש במעשר דמותר לזרים אך אפשר דמ"מ מאיסי וצ"ע וכן נושא אשה שאינה הוגנת אולי ל"ש בלוי דהרי הוא כישראל בזה וכ"ש בעני וצ"ע. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק רפו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

החרש, והשוטה, והקטן⁹ שאין בו דעת לפרוש חוקו היינו לישא כפיו¹⁰ וי"א¹¹ עד שיביא ב' שערות, מפני שאין באלו דעת. וזילותא דתרומה¹² הוא לחלקה בפרסום, למי שהטומאה מצויה בו¹³, והתורה אמרה "משמרת תרומותי" עשה לה שימור.

והטומטום, והאנדרוגינוס מפני שהן בריה בפני עצמן¹⁴, וזילותא¹⁵ הוא אצל התרומה ליתנה בפרסום לבריות משונות,

והעבר כנעני של כהן, שמא יראוהו העוברים בשדה ויעידו עליו שהוא כהן, שהרי מעלין מחילוק¹⁶ גרנות לתרומה¹⁷, מיהו אם רבו עמו שאין חשש זה חולקין לו.

והערל אפילו שמתו אחיו מחמת מילה, והטמא¹⁸, מפני שהן מאוסין, שאף על פי שיכולין להאכיל לנשיהן ועבדיהן ובניהן וכן הטמא יכול לאכלם כשיטהר, מאוס ליתן להם תרומה בפרהסיא במקום טהורים¹⁹.

⁹ אפי' יש להן אפטרופוס שיכול לשמור שיאכלו התרומה בטהרה תוס' ותו' הרא"ש ורישב"א בסוגיין, ובוה מיישב דעת ר"ח אבל הרשב"א כ' שם דלפ"ד ר"ח אם יש להם אפטרופוס מחלקין להם והקשה עליו
¹⁰ כס"מ, ואף על גב דדעת רבנו דגם אם יש בו דעת אין נושא כפיו עד שיתמלא זקנו מ"מ מזמן שראוי לישא כפיו כבר יכול לשמור התרומה בטהרה. לח"מ פט"ו מתפלה ה"ד וכ"כ הרישב"א בסוכה מ"ב א' בחד תירוץ וכו' רמב"ן ורשב"א בחולין כ"ד ב' וכ"כ בשיטת ריב"ב סוכה מ"ב ב'. ודעת תוס' בסוגיין מגילה כ"ד א' סוכה מ"ב א' חולין כ"ד ב' וכ"ה בתו' הרא"ש בכל המקומות הנ"ל וכ"כ הרא"ש בפסקיו במגילה שם והר"ן שם וכ"כ הרשב"א והרישב"א במגילה וכ"כ המאירי במגילה ובסוכה וגם הרמב"ן בחולין הביא דעת התוס' וכן הרשב"א שם והרישב"א בסוכה אף שהביאו עוד תי' וכן נפסק בשו"ע או"ח סי' קכ"ח סל"ד שמשעה שידע לישא כפיו אף על גב שעדיין קטן הוא מותר לו לישא כפיו אם יש גם כהנים אחרים כביהכ"נ אבל לא בפ"ע.

¹¹ רש"י סוכה מ"ב א' וכ"ד ראב"ד מובא ברישב"א שם ודעת הראב"ד שם משמע דגם בגדול בעינן שידע לישא כפיו וכ"ה בשיטת ריב"ב שם בשם הראב"ד אבל רוב הראשונים בסוכה שם ובחולין כ"ד ב' הסכימו לדעה

הקודמת

¹² מאירי

¹³ ותו' שם שגזרו שמא יתן להם אפי' אין להם אפטרופוס שישמרם בטהרה והר"ן ספ"ג דסוכה כ' משום שאין רואיו בקיאים בו שידע לשמור בטהרה

¹⁴ ואין כונת הרמב"ם לפסוק דאנדרוגינוס ברי' בפ"ע הוא (עי' במרכה"מ פ"ד מאישות הי"א באורך בדעת רבנו בזה) דהא מוטמם לכו"ע לאו ברי' הוא אלא כונת רבנו שבר"י משונה הוא. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק רצד

¹⁵ מאירי שם

¹⁶ מעשה רוקח

¹⁷ בפר"ח כאן האריך טובא בדעת רבנו וכתבנו כדעת הראשונים דרך מחילוק גרנות מעלין ולא מאכילת תרומה ולכן משגרין לו לביתו.

¹⁸ צ"ע אם תרומה טמאה מותר לחלק לטמא. דרך אמונה שם קצו

¹⁹ מאירי ומשמע מלשונו דבמקום שאין טהורין אלא טמאים מותר לחלק לו אבל בכופ"פ פ"א מוכח דאפי' בכה"ג אין ליתן לו וצ"ע.

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

והאשה בין בת ישראל לכהן ובין בת כהן לכהן, שמא תתגרש²⁰ בצנעא ולא ידעו ויתנו לה, ואפי' במקום שאין שייך טעם שמא תתגרש כגון שהגורן סמוך לעיר וכ"ש בתוך העיר שכולם יודעים אם נתגרשה או לא נתגרשה, אסור משום יחוד, שחששו חכמים כיון שבגרנות אין שכיחות של אנשים, יבואו להתייחד עם הנשים, ולפיכך בגורן ששכיח שם הרבה אנשים ואין שם יחוד, וגם קרוב לעיר שאין לחוש שמא תתגרש ולא ידעו, חולקין לה על הגורן²¹.

והנושא אשה שאינה הוגנת לו כלומר שפסולה לכהן, קנסו אותו שלא יחלוק בבית הגרנות עד שיגרשנה²², או שתמות²³.

וכולן משלחין להן לבתיהן או נותנים להם בצנעא וחולקין להן כשאר קדשי הגבול, חוץ מן האשה במקום בו שייך יחוד²⁴, וחוץ מן הנושא אשה שאינה הוגנת לו, שקנסוהו שלא יקבל כלל, והטמא והערל שאין ראוי לאכלן, ואף שראוי להאכיל לנשיהן ועבדיהן כיון שאין ראוי לאכלן בעצמן אין משגרין להם. וי"א²⁵ שלערל שמתו אחיו מחמת מילה משרין לביתו ויכיל לנשיו ועבדיו.

ובהרש שוטה וקטן אין משגרין להן אא"כ יודעים לשמרה בטהרה²⁶, או שיש להן אפוטרופוס שישמור בטהרה.

²⁰ וגזרו בבת כהן כהן אמו בת ישראל לכהן. עיין מל"מ

²¹ מאירי

²² משמע שאם גירשה נותנין לו תרומה מיד אף שלא הדיר הנאה שלא יחזירנה ושלא יקח נשים פסולות אף על גב דגבי נשיאות כפים לא מהני כמ"ש באו"ח סי' קכ"ח ס"מ ואולי משום דתרומה בזה"ז מדרבנן וצ"ע. דרך אמונה שם רא

²³ ואף על גב דגבי עבודה סני שמדיר הנאה ממנה אף שעדיין לא גירשה כמ"ש רבנו בפ"ו מבי"מ ה"ט שא"ה שעבודה חיוב עליו אבל אכילת תרומה אין חיוב עליו

²⁴ ר"א מן ההר להלן ק.

²⁵ דער רש"י והמאירי ותוס' ריד להלן ק. דדוקא טמא שהי' לו לזוהר שלא להזמין עצמו למקום טומאה ולכן קנסוהו אבל ערל שמתו אחיו מחמת מילה כיון שהוא אנוס גמור לא קנסוהו ומשגרין לו לביתו ויאכיל לנשיו ועבדיו אבל ערל שאפשר לו למול ולא מל לכו"ע אין משלחין לו

²⁶ תוס' ור"ן ספ"ג דסוכה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>